

Philip baron van Pallandt

Philip Dirk baron van Pallandt is op 28 december 1889 in Den Haag geboren en bracht zijn jeugd door op het landgoed Duinrell bij Wassenaar. In 1913 erfde de 23-jarige Philip Dirk van Pallandt de landgoederen Eerde en het Laer van zijn kinderloos gestorven neef, Rudolf Theodorus van Pallandt. 2 jaar daarvoor had hij zijn neef voor het eerst ontmoet. Als jongeman bezat hij ineens twee landhuizen met 23 boerderijen en 1.700 ha grond in het afgelegen Ommen. Hij

trouwde op 1 augustus 1928 in Ommen met Wilhelmine Marie (Willie) Voorwijk. Beiden waren fanatiek scout en ze verschenen in Scoutinguniform voor de ambtenaar van de burgerlijke stand. Philip en Willie kregen twee dochters.

Van Pallandt was nauw betrokken bij Scouting, die in 1910 in Nederland opgericht was. Al in 1913 kwamen de eerste *verkenners* naar zijn landgoed. Kamp Eerde trok al gauw duizenden scouts per jaar. Een deel van zijn terrein verkocht hij later aan de Nederlandse Padvinders Vereniging (Buitencentrum Gilwell Ada's Hoeve) en een deel aan Natuurmonumenten (labelterrein Eerde). In Den Haag maakte hij samen met hopman Jan Schaap een modeltroep van Troep 2. Deze troep werd jaren later, en na een aantal fusies, de *HWS Baron van Pallandtgroep* in Den Haag. Hij was onder andere lid van het hoofdbestuur, commissaris en districtscommissaris voor het district Zwolle

Een deel van Landgoed Eerde werd in de Tweede Wereldoorlog door de bezetters gebruikt als gevangenenkamp onder de beruchte naam 'Kamp Erika'. Ook Philip ontkwam niet aan de oorlogsellende.

Op 19 en 20 juli 1940 arresteerden de Duitsers 231 mensen die vanuit Nederlands-Indië toevallig in Nederland op verlof zijn. Hun gijzelname is de Duitse vergelding voor de arrestatie in mei 1940 van bijna 2.400 Duitsers door de Nederlandse gouverneur-generaal in Nederlands-Indië. De mannen worden naar Kamp Buchenwald gestuurd. Op 7 oktober komen in Buchenwald nog 116 mannen, die als 'Indische gijzelaar' gevangen zijn genomen. Zij zijn niet uit Nederlands-Indië afkomstig en bekleeden allemaal vooraanstaande posities, onder andere in de academische wereld. Onder hen is ook Philip baron van Pallandt. Hier was ook Jopie Eijkman aanwezig, nauw betrokken bij de Amsterdamse Maatschappij voor Jongemannen (AMVJ) en voor de oorlog lid van het hoofdbestuur van de Padvinders Vereniging Nederland. Op 20 maart 1941 komt Baron van Pallandt vrij.

Vanaf 1942 vervulde hij een rol in ondergrondse netwerken, onder andere via leden van het Utrechts Kindercomité. Op het landgoed doken ook joden, een neergeschoten Amerikaanse boordschutter en anderen onder. Onder hen was onder andere de auteur en oud scout Jef Last. Ook Pom van Voorthuisen woonde aan het eind van de oorlog met zijn gezin op het landgoed, nadat Enschede gebombardeerd was.

Kasteel Eerde was voor de oorlog een internaatschool voor lager en voortgezet onderwijs aan kinderen van Quakers uit heel Europa. Door de ontwikkelingen in Nazi-Duitsland raakte de instelling vooral bevolkt met Joodse vluchtelingen uit dat land. Na de Duitse bezetting van Nederland kregen de achttien resterende Joodse leerlingen op Eerde al vrij snel te maken met vrijheidsbeperkende maatregelen. Een klein aantal leerlingen wist tijdig onder te duiken. Adri Knappert was voor de oorlog actief als leidster en trainster in het Nederlands Padvindsters Gilde. Na het verbod op Scouting huurde ze van Baron van Pallandt huis 't Weversnest aan de Steile Oever op Landgoed Eerde. Ze gaf hier in eerste instantie onderdak aan toeristen en dit zorgde voor inkomen.

Philip leerde voor de oorlog Maclaine Pont kennen die woonde bij zijn raadsman in Zwolle. Ze ging op een gegeven moment in Utrecht studeren en raakte daar betrokken bij het Utrechts Kindercomité, een organisatie die joodse kinderen liet onderduiken. Via haar werd ook Philip betrokken. Hij hielp mee met het vinden van onderduikadressen en bracht Maclaine in contact met Adri. De toeristen werden vervangen door joodse kinderen en ze ving in het Weversnest 10 kinderen tussen de 6 en 13 jaar op. Knappert onderwees ze in moed, uithoudingsvermogen, overleven en respect voor de natuur en de naasten. Het succesvolle netwerk rond de Joodse onderduikers op Eerde begon de aandacht te trekken. De situatie werd gevaarlijk geacht en daarom moest Knappert begin 1944 van Eerde vertrekken. Ze bracht met behulp van Ankie Stork, de contactpersoon van het Utrechts Kindercomité in Overijssel, de kinderen naar Lemele en Hellendoorn.

In het Kindercomité was ook Frits Jordens actief, een Utrechtse student en oud verkenner uit Arnhem. Hij raakte bevriend met Maclaine en ze trouwden in de oorlog. Frits werd tijdens zijn illegale activiteiten in België gevangen genomen en gedood. Hij werd op landgoed Eerde begraven.

Jef Last verklaarde na de oorlog dat de adel in oost-Nederland zich principieel afzijdig hield van ondergronds werk op een enkele goede uitzondering na. Zo'n uitzondering was Philip van Pallandt. Hij was niet alleen belangrijk omdat hij onderduikmogelijkheden bood, maar vooral omdat hij in staat was netwerken aan elkaar te verbinden. Hij bracht mensen met elkaar in contact waardoor afzonderlijke illegale activiteiten versterkt werden en nieuwe ondergrondse netwerken tot stand kwamen.

Hij was lid van de contingentsstaf tijdens de 6e Wereld Jamboree in 1947 in Frankrijk. Deze Jamboree zou oorspronkelijk in 1941 gehouden worden, maar ging door de oorlog niet door. De tweede keuze was om de jamboree te houden in 1946. Door verschillende redenen, te weinig voorraden, moeilijke reis mogelijkheden en andere prioriteiten werd besloten om het nog een jaar uit te stellen.

In 1947 werd de Jamboree alsnog gehouden en werd het thema “Peace Jamboree / Jamboree de la Paix” gebruikt (Vredes Jamboree).

Philip stierf op 1 november 1979 op 90-jarige leeftijd in Zwolle.

Er zijn twee Scoutinggroepen naar hem vernoemd: de Van Pallandtgroep in Ommen en de Haagse Waterscouts (HWS) - Baron van Pallandt in Den Haag.

Meer informatie

[Philip Dirk van Pallandt - Canon van Nederland](#)

[Philip van Pallandt - Scoutpedia.nl \(scoutwiki.org\)](#)

[Philip van Pallandt - Wikipedia](#)

[Philip Dirk baron van Pallandt van Eerde, een baron in korte broek - Biografieportaal](#)

[Ommen, monument in het gemeentehuis - Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

[De Quakerschool - Canon van Nederland](#)

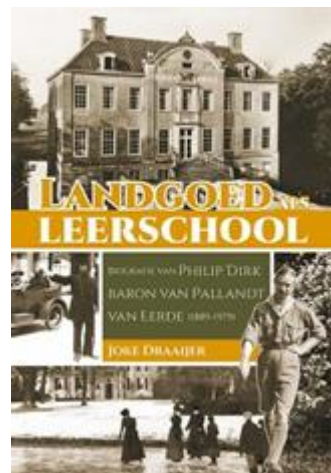
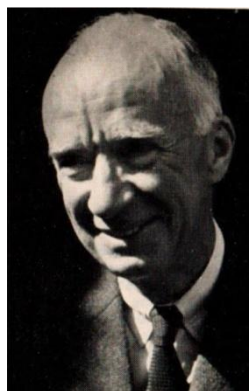
[Landgoed als leerschool | Dé specialist in historische uitgaven \(verloren.nl\)](#)

[Landgoed als leerschool. biografie van Philip Dirk baron van Pallandt van Eerde \(1889-1979\)](#)

[— the University of Groningen research portal \(rug.nl\)](#)

[201502_174_DDKbl.pdf \(oudommen.nl\)](#)

Archief Nationaal Scoutingmuseum Baarn / Wereld Jamboree 1947 Frankrijk

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.